

De filosoof

Periodieke uitgave van de Faculteitsvereniging Utrechtse Filosofiestudenten voor de Faculteit Wijsbegeerte Utrecht
Jaargang 3 · Nummer 25 · november 2003 · Blok 2 · Email: de.filosoof@phil.uu.nl · Website: phil.uu.nl/fuf

Beste lezer,

Tegen de tijd dat je dit nummer van De Filosoof in je handen hebt, is blok 1 van dit collegejaar al weer bijna ten einde. Misschien ben je nog aan het studeren voor tentamens, aan het werk aan een afsluitend paper of heb je dat al achter de rug. Ook al is de indeling van het jaar in vier blokken al een jaar geleden ingevoerd, een blok van tien weken voelt toch duidelijk erg lang aan. Bovendien moet ik zelf nog steeds wennen aan het gebrek aan een zogenaamde studieweek: een week vrij voor de tentamenweek, zodat je extra tijd had om te studeren. In de plaats daarvan is natuurlijk wel een soort van vakantieweek ná het blok gekomen, waarin je dan ook ongetwijfeld de tijd zult hebben om deze Filosoof te lezen.

Dan moet je daar natuurlijk wel voor kiezen. En het maken van keuzes is een probleem dat genoeg aandacht krijgt in de filosofie. Wij studenten moeten natuurlijk ook steeds kiezen: essayonderwerpen, doctoraalbegeleiders en natuurlijk de vakken die je wilt volgen. Na hun verplichte

(major-)vakken afgerond te hebben, lijken veel studenten (vaak tweede- en derdejaars) problemen te hebben met het kiezen van hun vakken en het samenstellen van een goed programma.

Voor de eerstejaars die al wat verder kijken dan blok 2, voor de voornoemde tweede- en derdejaars en voor alle andere filosofiestudenten die zich overweldigd voelen door het aanbod van vakken, of juist niet kunnen kiezen tussen meerdere kwaden, of anderszins moeilijkheden ondervinden bij het kiezen van vakken, wil de redactie van De Filosoof een aantal lijstjes maken. Je kunt dan denken aan een Top-10 van populairste en minst populaire vakken, een Top-5 van origineelste en minst originele vakken enzovoorts. Denk in de vakantie of tijdens de gestolen momenten in deze drukke tijd dus eens na over de vraag: Wat is het leukste, interessantste, origineelste, creatiefste of juist het vreselijkste, saaiste, meest ongeïnspireerde, meest deprimerende vak dat je tijdens je studie filosofie gevolgd hebt?

In dit nummer:

- 3 Suffe geitenwollensokken
- 4 Interview met Joost Joosten
- 6 'In de ban van de schaarste'
- 8 Verslag van de boekpresentatie van 'Dat is waar', het boek van Menno Lievers
- 10 De elitaire faculteit: pleidooi voor een herwaardering van 'popular culture'
- 12 Activiteitenkalender
- 13 Roosters
- 14 Belangrijk, voor bachelor- én doctoraalstudenten
- 14 Wissel ALV of: Wissel BLV

Als je je antwoord hebt bedacht kun je misschien een reactie insturen naar de redactie van De Filosoof. Vooral goed beargumenteerde en/of creatieve inzendingen zijn welkom. Tot dan wens ik je veel succes tijdens de tentamentijd en veel plezier in de vakantie, met dit nieuwe nummer van De Filosoof.

De hoofdredacteur

FILOSOFISCH DUALISME IN HET PAD VAN BOEDDHA

Dit jaar ben ik de voorzitter van de FUF, en het lijkt me handig om mijn ideeën en die van de andere bestuursleden aan het geëerde Filosoofpubliek duidelijk te maken. Ik verwijs voor concrete dingen naar de vernieuwde website www.phil.uu.nl/fuf, maar onze ideologie en creatieve idealen zal ik nu bespreken.

Filosofen zijn er in twee soorten. Allereerst zijn er de filosofen die een waarheidsdrang hebben. Zij hopen door filosofie te studeren een bepaalde waarheid te ontdekken. Deze ontdekkingsreis is naar mijn mening gedoemd tot mislukken, maar zij houdt toch veel studenten op de been om zich te blijven verdiepen in de filosofie. Het is echter wel zo dat na enkele jaren (vaak al na een jaar) het idee dat "de wereld te begrijpen is" een steeds moeilijker doel

wordt, en het zoeken naar de waarheid een steeds ingewikkeldere bezigheid. Zij gaan met alle bagage die zij opgedaan hebben alleen maar inzien dat het vinden van deze waarheid door het studeren van filosofie een steeds lastigere taak wordt, in plaats van een makkelijkere. Er is immers nog nooit iemand opgestaan die de waarheid heeft gevonden en ook al heeft iemand dit wel, dan blijft de vraag overeind staan hoe je dat dan kan weten. Het project om de wereld te begrijpen wordt een steeds moeilijker, waarbij de frisse naïviteit van het begin omslaat in gefrustreerd cynisme. Het is een moeilijke periode om doorheen te komen: het idee over filosofie, met zijn waarheidsvinding, wordt zo een dwaalspoor waarbij de geest juist overladen wordt door onbegrijpelijkheid en angst voor het niet vinden van enig fundament. Het frisse en hoopvolle begin wordt een gruwelijk draaiende, neergaande spiraal. Deze spiraal is een

reden waarom veel filosofen in hun tweede jaar (met zichzelf en de studie) in de clinch komen en niet weten waarom zij überhaupt zouden moeten doorgaan met de studie omdat zij menen dat filosofie studeren hen niets meer heeft gebracht dan grote desillusies. Het ontberen van een concreet werkterrein als filosoof en de frustratie dat je niets zal weten zorgt er dan ook voor dat filosofie studeren een steeds onhoudbare optie wordt. Stoppen met de studie is iets wat steeds meer als doel gezien wordt door deze filosofen. De idealist slaat om naar de eeuwige romanticus terwijl de rol van romanticus niet gekozen, maar verkregen is.

Daarnaast is er de creatieve filosoof die niet zoekt naar de waarheid en die hem in het beste geval toevallig tegen het lijf denkt te lopen. Maar het vinden van de waarheid is niet zijn drijfveer en zal door deze filosoof ook niet het meest gewaar-

deerd worden. Hij of zij is de creatieve filosoof die net als een kunstenaar zoekt naar het esthetisch mooie. Maar terwijl de laatste zich bezig houdt met kunst, houdt de eerste zich bezig met wetenschap (in de ruime zin van het woord). Zo is filosofie niets meer dan een kunstvorm die zich laat uitdrukken in de wetenschap. Het mooie van filosofie is dan ook niet de waarheidsvinding, maar de zoektocht naar dwalingen en mooie ideeën van anderen, en zichzelf. Daarnaast speelt ook de eigen creativiteit een grote rol, het maken van een theorie, niet omdat je denkt dat deze de waarheid benadert, maar omdat je daar je ideeën en dwalingen in kwijt kunt. Het is dan niet de waarheid die het euforische gevoel veroorzaakt bij de filosoof, maar zijn poging zijn waarheid in een mooie context te gieten, met als enige doel jezelf en anderen te laten genieten van je dwalingen. Bij deze manier van filosofiebeoefening gaat het dan ook niet om het einddoel, maar juist om de dwaling en de weg die streeft naar dit einddoel. Niet met de intentie deze te vinden, maar meer om zich te verwonderen over het feit dat je door het streven naar de waarheid er juist steeds verder vanaf komt te staan. Creativiteitsdrang wordt zo steeds meer aangewakkerd omdat het doel steeds verder komt te liggen. De fascinatie voor dit omgekeerde en onbegrijpelijke gevolg van het streven is de fascinatie van de filosoof van zijn onbegrijpendheid. Te zien dat hij inderdaad zonder iets te begrijpen toch interessante en vooral mooie theorieën kan maken houdt hem dan ook op de been. Toch hoeft dit niet te betekenen dat deze filosoof zijn vak niet serieus neemt. Hij neemt het wel degelijk serieus, maar geniet ook van zijn eigen beperkingen. Maar ook zo'n filosoof kan met een theorie op de proppen komen die voor de wereld op dat moment of voor de momenten die nog zullen volgen op een bepaalde manier nut zal hebben voor de samenleving. Dit is echter een neveneffect en niet een doel van zijn streven.

De twee soorten filosofen die hierboven staan beschreven zijn wel heel stereotype

neergezet. Toch is naar mijn mening elke filosoof op deze faculteit wel te vangen in één van deze typen, en ook al zijn deze verschillen aanwezig, toch wil dat gelukkig nog niet zeggen dat ze elkaar niet mogen. Ik durf zelfs te beweren dat ze elkaar juist aanvullen. Zo is de idealistische filosoof goed in staat om de creatieve op het relevante pad te houden en hem te assisteren scherp te blijven. En de creatieve filosoof moet de idealist laten zien dat het doel van de waarheid niet het enige is waar filosofie om draait en hun standpunten ten opzichte hiervan en al het andere wat met filosofie te maken heeft relativeren. De idealistische filosoof is dan ook iemand die door beïnvloeding van deze twee soorten een middenweg vindt tussen deze extremen en zichzelf aanleert wel op een serieuze, scherpe en relevante

manier met filosofie om te gaan zonder zichzelf te verliezen in niet uit te komen, door zichzelf voortgestuwde neergaande spiralen van de waarheidsdrang.

De faculteitvereniging van Utrechtse Filosofiestudenten, waar ik dit jaar voorzitter van ben, moet zichzelf dan ook tot doel stellen de dialectiek tussen alle filosofiestudenten levendig te houden. Dit probeert zij door sociale contacten tussen studenten te versterken. Maar ook door de atmosfeer van de faculteit zo plezierig mogelijk te maken, zodat op de faculteit zijn een fijne ervaring is en blijft. Hierbij hoort natuurlijk ook dat de band tussen de docenten en studenten zo mogelijk

verbeterd wordt. Niet dat deze naar mijn mening slecht is, maar zij kan altijd beter — en, hoe beter deze band is des te beter de onderlinge dialectiek, en des te meer hulp is er voor het vinden van ieders zingeving aan het doel het beste en mooiste uit de studie te halen. Ik denk dan ook zeker dat de FUF kan bijdragen aan het aantrekkelijker maken van het studeren van filosofie door haar idealistische inzet om de faculteit tot een zeer inspirerende en geestverruimende plek te maken waar iedereen die bij de faculteit hoort met elkaar inspirerende ideeën kan uitwisselen.

Het laatste dat dan belicht moet worden, maar dat verder ook op de website van de FUF te vinden is, is de concretisering van onze doelstellingen. De FUF ontplooit hiervoor dan ook tal van activiteiten

waarbij het zwaartepunt ligt op het elkaar leren kennen op een andere manier dan net voor en net na de colleges. Natuurlijk kan men dit ook zelf doen en is een studievereniging dan ook eigenlijk overbodig. Maar ik meen toch echt dat onze inspanningen drempelverlagend werken en dat je op zo'n manier makkelijker en efficiënter elkaar kan leren kennen. Nu is het zo dat velen van jullie er geen moeite mee hebben om elkaar te leren kennen, maar juist dan is het denk ik vooral belangrijk dat je meedoet aan activiteiten opdat de mensen die het moeilijker vinden contacten te leggen (via het laagdrempelige karakter van de activiteiten) toch in contact met je kun-

nen treden. En het samen studeren en elkaar helpen (wat je ook doet door met elkaar te converseren, zonder dat het veel uitmaakt waar je het over hebt) is cruciaal voor het slagen van je studie en om er zoveel mogelijk uit te halen. Dit geldt tegelijkertijd voor je medestudenten. En zo is de cirkel rond, want alles is altijd uit te leggen met de evolutietheorie: De mensen die door een sterke sociale cohesie de studie filosofie overleven zijn de sterksten. En de sterksten zijn dan ook de mensen met de beste sociale contacten. Dit slaat nergens op, maar dat komt door het tautologische karakter van de evolutietheorie, wat ik in de volgende filosoof zal behandelen.

Suffe geitenwollensokken

De eerstejaarsintroductie was volgens ons ook deze keer weer een groot succes, maar het is natuurlijk het best om dit vanuit het verse perspectief van de doelgroep zelf te bezien.

Door Mike Spaans

Nee. Eigenlijk interesseerde het me helemaal niet.

Het boekje over de eerstejaarsintroductie begon met de vraag of “jij ook zo benieuwd bent naar alle andere eerstejaars? – hun motivatie om filosofie te gaan studeren, wat voor mensen het zijn.” En nee, dat maakte me niet zoveel uit. Toch meldde ik me maar aan, realiserend dat als ik niet zou gaan, ik een uitgelezen kans zou laten lopen om een basis voor vriendschappen te leggen die, zoals het boekje vermeldde, “een leven lang mee gaan”. En na een paar dagen begon mijn oorspronkelijke afwijzendheid plaats te maken voor de vragen die waren opgeroepen door het boekje: “Zijn het allemaal suffe geitenwollensokken, of zijn er ook normale mensen bij? (En wat is dan normaal?)” “Waarom zijn andere mensen filosofie gaan studeren?” Ik kon mijn eigen motivatie niet goed verwoorden. Anderen wel?

Tijdens de introductie in een jeugdherberg in de bossen bij Apeldoorn, gedurende de eerste week van september

heb ik mijzelf bedankt dat ik ‘toch maar’ gegaan was. Ik kan me niet herinneren zo snel vrienden te hebben gemaakt als tijdens deze introductie.

Ik voelde al snel een verbondenheid in de groep van ongeveer dertig personen, ondanks de leeftijd die varieerde van 17 tot 27 en van mensen die net uit 6 VWO kwamen tot mensen die al aan hun derde studie begonnen (met nadruk op ‘begonnen’). Er waren mensen bij, bij wie het leek alsof ze al een zelfstudie filosofie hadden gedaan en daar tegenover waren er de mensen die eigenlijk alleen maar nieuwsgierigheid waren naar het fenomeen ‘filosofie’.

Ik geloof niet dat het bijzonder interessant zou zijn om alle activiteiten, die plaats vonden gedurende de ruim twee dagen in het Apeldoornse, hier uitvoerig te bespreken maar een paar hoogtepunten mogen toch wel genoemd worden.

Zo waren er de activiteiten in het bos. Er was de keuze tussen theatersporten en een gesprek over ethiek onder leiding van Stefan. De meerderheid koos voor een gesprek over ethiek en David vertrok

naar de bar van de jeugdherberg. Na enige tijd lieten de theatersporters een bijna depressief kijkende groep achter, die diep leek verzonken in ethische kwesties.

Verder was ook de filosofische boswandeling (lopen door het bos en op verschillende plekken aan de groep dilemma’s voorleggen) de moeite van het vermelden waard. En in de tussenliggende tijd werd vooral veel gehangen, gediscussieerd, spelletjes gespeeld en aan passieve teambuilding gedaan. Dit laatste gebeurde vooral door een gezonde afzet tegen de eerstejaars CKI die in dezelfde jeugdherberg verbleven. Op dinsdagavond volgde als afsluiting een feest dat zoals het feesten betaamt tot in de kleine uurtjes van de woensdag duurde.

De woensdag speelde zich voor een groot deel af op de universiteit. Na een officieel welkom en kennismaking met tutoren was en nog een barbecue (die ik persoonlijk heb overgeslagen).

Al met al kunnen zowel deelnemers als organisatie terugkijken op een geslaagde introductie. Ik denk dat het “*een band heeft geschapen, welke niet spoedig verbroken zal worden*”. Ik vermoed dat ik kan spreken namens alle eerstejaars die mee waren als ik de organisatie (André, Annemarie, Hannah, Karen, Stefan en alle anderen die zich hebben ingespannen) hierbij hartelijk bedank voor hun inzet.

Een Filosoof in de Filosoof

In het derde deel van deze serie: Joost Joosten.

Door Irene Conradie

In elke editie van de Filosoof verschijnt een interview met een van onze eigen faculteitsfilosofen. Deze keer is het de beurt aan Joost Joosten. En dat is niet zomaar. Joost is door de FUF voorgedragen als kandidaat voor de jaarlijkse 'Docentenprijs' van de Universiteit Utrecht in de categorie 'Jong Docententalent'. Hij is als Aio al enige jaren aan het werk op de faculteit en heeft al een aanzienlijk aantal vakken gedoceerd en ondersteund. De studenten zagen in deze prijs een mooie gelegenheid om Joost en de rest van academisch Utrecht te laten zien dat Joost een docent is waar we blij mee zijn.

Welke onderwijstaken vervul je binnen de faculteit?

Ik ben Aio, promovendus bij TF [de vakgroep Theoretische Filosofie, red.] op het gebied van de Wiskundige Logica. Eigenlijk staat er in mijn contract niet heel veel ruimte voor onderwijs, maar ik had al eerder veel met onderwijs gedaan. Bij Wijsbegeerte is het ook meer de cultuur

dan bij bijvoorbeeld Wiskunde dat Aio's hoorcollege geven. Er is hier niet zo'n structurele taakverdeling, het wordt meer onderling verdeeld. Ik heb bij een aantal cursussen ondersteuning gegeven en een aantal cursussen zelf verzorgd. Op dit moment geef ik een deel van de colleges bij Logica 1, een eerstejaarsvak.

Hoe ziet goed (academisch) onderwijs er volgens jou uit?

Volgens mij zijn daar geen echte regels voor te geven. Er is natuurlijk wel slechter of beter onderwijs. Ik vind het belangrijk dat er interactie is, een wederzijdse interesse. Onderwijs probeert wezenlijk inzicht in de materie te verschaffen, verbanden bloot te leggen. Verder moet er een rode draad in een betoog zitten. En je moet jezelf kunnen verantwoorden. De vraag "Waarom doen we dit?" mag altijd worden gesteld. Daarom denk ik over de leerdoelen van een cursus na. Dat wil ik zelf ook. Die verantwoording is goed om dingen helder te krijgen. Maar dat maakt

het ook moeilijk om bij een vak van een collega in te vallen. Dan vraag ik me af: "Hoe past mijn bijdrage in het geheel?" Verder steek ik ook achterlijk veel tijd in onderwijs. Daarom voel ik me met deze voordracht toch wel gewaardeerd. Als er een groep van tien mensen is die een uur naar je luistert, dan mag je er best ook tien uur voorbereiding insteken. Want zij stoppen allemaal een uur van hun tijd erin en dan het is zonde om die tien uur van hen niet goed te besteden. Als je het zo bekijkt, is het niet gek veel tijd.

Hoe probeer je jouw eigen onderwijs zo goed mogelijk te maken?

Ik zet graag hoog in. Een college hoeft niet de hele tijd voor ieders niveau te zijn, ik richt me absoluut niet op 'de middenmoot'. Soms is het juist goed een opmerking te maken waarvan een student pas een tijd later denkt: "O, zit het zo in elkaar!" En op andere momenten doe je juist weer een stap terug. Ik probeer heel veel informatie te geven, maar wel op een manier die te volgen is. Een principe dat ik vaak hanteer om mijn onderwijs leuker te maken is om een historische en culturele context bij de materie te geven en veel naar dwarsverbanden en andere disciplines te verwijzen. Ook is het zo dat ik altijd

wel een paar leuke anekdotes probeer op te nemen. Zoals Galois die de avond voordat hij gaat duelleren (en daarbij ook sterft) nog even zijn levenswerk op papier zet of Pythagoras die een lid van zijn sekte laat vermoorden omdat deze een wiskundige stelling ontdekt die tegen het geloof ingaat et cetera.

En daarnaast heb je natuurlijk allemaal praktische dingen. Mensen aankijken, argumenten gestructureerd weergeven, er zijn duizend-en-een dingen. Maar er moet een klik zijn, dus interactie en wederzijdse interesse binnen een groep.

Je hebt ook in Spanje en Italië gestudeerd. Gaat het er daar qua onderwijs nou heel anders aan toe?

In Nederland is er meer contact tussen student en docent. Er is minder afstand. Dat vind ik ook wel goed en leuker. Nederlandse studenten zijn ook anders.

Misschien werken ze wel minder hard. Ze hebben een grote mond en grote plannen en die komen er dan niet altijd uit. Zo was ik zelf ook, hoor. Dat hoort ook wel een beetje bij student zijn.

Als Aio zit je hier natuurlijk ook voor je onderzoek. Waar gaat dat over?

Ik hou me bezig met interpretaties. Wiskundige interpretaties zijn goed om theorieën te kunnen vergelijken. Zo kun je erachter komen waarom de ene theorie slimmer of sterker is dan de andere. Hierbij gebruik ik de Onvolledigheidstelling van Gödel als vertrekpunt omdat je met behulp van interpretaties een generalisatie van Gödels stelling kan formuleren. Ik wil onderzoeken welke mechanismen in een theorie ervoor zorgen dat die ene theorie meer inzicht verschaft dan de andere. Wat een theorie sterker of slimmer maakt. Ik houd me dan vooral bezig met reken-

kundige theorieën, over getallen.

Je bent afgestudeerd bij wiskunde en dus relatief nieuw in de filosofie. Hoe sta je tegenover filosofie?

Tweeslachtig. Aan de ene kant wil je helemaal niet al die problemen erkennen en aan de andere kant komen sommige vragen heel natuurlijk op je over. Het is zoals met de paradox van Zeno met Achilles en de schildpad. Als je dat hoort, heb je enerzijds zoiets van: "Ja, inderdaad! Hoe kan dat eigenlijk?" en anderzijds ook: "Wat een onzin, natuurlijk zit het niet zo." Dat is ook waarom ik geen filosofie anders dan dat ik nu doe zou willen doen. Je hebt nooit echt een antwoord, alleen een analyse. Dat je 's ochtends wakker wordt en dat je weer niks weet. Ja toch? Of krijg ik nu allemaal boze filosofen over me heen? De ene analyse kan een andere weer op wat puntjes aanpassen maar het zijn theorieën, geen resultaten. Maar ik vind het wel erg leuk om hier te zijn. Om daar dan wel over te horen.

En de toekomst? Wat als je gepromoveerd bent?

Mijn contract hier is net met een jaar verlengd dus ik kan hier promoveren. En daarna? Ik zou nog wel wat dieper op de stof willen ingaan, postdoc of zo. Ook een wens die ik heb: iets wezenlijks bijdragen. Misschien iets met een vrijwilligersproject. Mijn vrouw is arts, dus dat zou goed kunnen. Ik zou dan iets als onderwijs voor kansarme kinderen willen doen. Maar hier op de universiteit bevalt het me ook goed. De combinatie van met kennis bezig zijn en dat ook overdragen is erg leuk. Enerzijds ben je voor jezelf bezig, anderzijds kun je iets overdragen op anderen.

Als laatste vraag stel ik aan iedereen dezelfde. Stel, over een jaar of veertig verschijnt de 'Encyclopedie der Grote Filosofen'. In dit, dan gerenommeerde, werk staat onder de J, Joost Joosten. Wat zou daar over jou in moeten komen te staan? Met andere woorden: aan welke posities of meesterwerken wil je (filosofisch) worden herinnerd door komende generaties?

Daarin ben ik vrij bescheiden. Ik zeg wel eens voor de grap dat mijn grootste wiskundige prestatie is dat ik samen met de wiskundige Hájek dronken ben geworden. Ik reken mezelf tot de mensen die een kleine bijdrage hier of daar leveren. Maar dat is wel een beetje saai. Ik zou wel willen dat er stond: 'Hij die het antwoord op alles vond'. Dat lijkt me wel erg leuk.

Dus een 'Encyclopedie der Grote Filosofen' van A tot J?

Ja, inderdaad! Dat zou toch leuk zijn?

In de ban van de schaarste

In september 2003 studeerde Rutger Claassen aan onze faculteit af op een scriptie met de titel 'Filosofie van de schaarste,' waarmee hij onlangs de facultaire scriptieprijs voor wijsbegeerte won. Inmiddels werkt hij sinds enkele maanden als promovendus bij de vakgroep praktische filosofie. Wij vroegen hem speciaal voor de Filosoof een introductie te schrijven in de filosofie van de schaarste.

Door Rutger Claassen

Hoewel we in een welvarend land leven, is de ervaring van schaarste een constante in ons leven. Elke student kent bij tijd en wijle het gebrek aan geld, maar ook woonruimte is schaars, de net afgestudeerde merkt dat de banen op dit moment schaars zijn en wie ziek wordt, krijgt soms met wachtlijsten te maken. De schaarste die in de media de meeste aandacht krijgt, betreft meestal het kasboekje van de rijksoverheid (financieringstekort en staatsschuld). Maar schaarste beperkt zich niet tot materiele voorbeelden: schaarste aan tijd is voor velen een bekende kwelling, maar ook aan stilte en rust, liefde en vriendschap is soms gebrek. Soms lijkt het of er niets is waaraan géén tekort is. Tegelijk is Nederland een welvarend land, één van de meest welvarende ter wereld en zouden we alleen al daarom mogen verwachten dat schaarste er eerder uitzondering is dan regel (de frustratie van deze verwachting roept een hoop maatschappelijke onrust op: de 'puinhopen van paars'). Dat dit niet het geval is, noem ik de *paradox van schaarste in overvloed*. Deze paradox dwingt ons tot een nadere reflectie op het concept schaarste: hoe kan het dat schaarste in vele vormen opdoemt in een welvarende, ja overvloedige samenleving?

Bij het horen van het begrip 'schaarste' zijn bovengenoemde voorbeelden meestal niet de eerste die in ons hoofd opkomen. Eerder zijn de stereotype beelden uit de Derde Wereld van hongersnoden, epidemieën en verdroogde landbouwgronden onze associatie bij 'schaarste.' Wat deze beelden gemeen hebben met onze 'eigen' ervaringen met schaarste is slechts één kernelement: het gegeven dat er meer behoeften zijn dan middelen om die behoeften te bevredigen. Zodra dat het geval is, spreken we van schaarste. Het moet

daarom worden opgevat als een *relatief begrip* – het is een bepaald verband tussen behoeften en middelen om die behoeften te bevredigen. Zo'n 'behoefte-surplus' kunnen we zowel in barre omstandigheden als in een welvarend land aantreffen. Schaarste is dus niet tegenovergesteld aan overvloed. Sterker nog: *schaarste creëert overvloed*. Dat moge eveneens paradoxaal klinken, maar de ontwikkeling van de economische wetenschap is een impliciete bevestiging van deze stelling.

De economische wetenschap gebruikt schaarste als begrip om haar domein af te bakenen: zij bestudeert alléén menselijk handelen in situaties waarin schaarste heerst. Zij stelt vervolgens dat mensen

'In de 'strijd om erkenning' die in een egalitaire samenleving woedt, wordt de bevrediging van voortdurend nieuwe behoeften ingezet om een persoonlijke life-style te ontwikkelen, om daarmee vervolgens op anderen indruk te maken.'

de schaarste die zij ondervinden te lijf gaan door middel van het produceren van zoveel mogelijk middelen om aan hun behoeften te voldoen. Zij stelt dus dat de mens zich gedraagt als een homo economicus; als een rationele 'nutsmaximalisator' (parallel met het utilisme!). Volgens haar is schaarste een effectieve prikkel (*incentive*) waarop de mens reageert met ijver en verstand. Precies dit 'arbeidsethos' is een blijvend kenmerk van de moderne samenleving; niet toevallig ontstond de economische wetenschap zij aan zij met de Industriële Revolutie. Eén ding kan de economie echter niet verklaren: hoe komt het dat ondanks al de productie die al is verwezenlijkt, de schaarste voortdurend blijft bestaan? Alle economische groei (dat wil zeggen het beschikbaar komen van meer middelen) in de afgelopen eeu-

wen heeft niet kunnen voorkomen dat de ervaring van schaarste telkens terugkeert. Hoe komt het dat we voortdurend een ontevredenheid ervaren over wat we hebben in vergelijking met wat we zouden willen hebben?

Daarvoor bestaat maar één zinvolle verklaring: blijkbaar zijn telkens ook onze behoeften gestegen. Behoeften zijn *dynamisch*; zij stijgen voortdurend waardoor de schaarste nooit wordt opgeheven. De kloof tussen behoeften en middelen is vandaag de dag even onoverbrugbaar als gisteren, ook al heb ik nu meer dan gisteren. Hierop berust het mechanisme van economische groei; groei betekent niets anders dan dat er dit jaar meer middelen zijn ingezet (meer is geproduceerd) dan vorig jaar. Dit veronderstelt dat er dit jaar meer behoeften te bevredigen zijn dan vorig jaar. Om economisch te groeien moet er schaarste *gecreëerd* worden. De ethiek heeft hieraan haar steentje bijgedragen: sinds de 18^e eeuw wordt 'begeren' gezien als een sociaal positieve handeling (filosofen als Mandeville en Adam Smith hamerden hierop), tegen de traditionele christelijke moraal waarin begeren zondig was en verdacht.

Geen wonder dat in de premoderne tijd (zoals in de Middeleeuwen) schaarste nauwelijks een rol speelde; behoeften waren er eerder *statisch* dan dynamisch. Geen wonder ook dat sommige stammen en volken nog steeds erg arm zijn: ondanks hun armoe-

de ervaren ze de wereld niet als een rijk van schaarste dat ze aan hun behoeften moeten onderwerpen.

De ethiek is echter niet het hele verhaal. De grote vraag blijft: hoe komt het dat in de moderne samenleving behoeften zo dynamisch zijn, en daarmee schaarste een permanent en allesdoordringend kenmerk van onze samenleving is? Het is deze vraag die centraal staat in het grootste deel van mijn scriptie. De dynamiek van behoeften blijkt een weerbarstig verschijnsel waarachter vele mogelijke verklaringen schuil gaan. Vier antwoorden op deze vraag heb ik onderzocht. Het eerste antwoord is dat dynamische behoeften een intrinsiek onderdeel vormen van de mens. Het is in de menselijke aard altijd naar meer te verlangen. Dit is het antwoord van de economische weten-

schap die meent dat de cultuur van dynamische behoeften universeel en tijdloos is. Zij kan echter niet verklaren waarom die dynamiek per tijd en cultuur juist zoveel kan verschillen; waarom zij volgens vele antropologen een typisch *modern* verschijnsel is.

Het tweede, derde en vierde antwoord komen uit (verschillende onderdelen van) de filosofie. Het tweede antwoord is het liberale: mensen verlangen altijd meer omdat zij streven naar voortdurende zelfontplooiing (denk aan Mills ideaal van *human flourishing*). Om die zelfontplooiing vol te houden zijn steeds nieuwe activiteiten en producten nodig. Deze liberale visie op menselijke behoeften is o.a. te vinden in het werk van John Rawls. Het derde antwoord berust op de theorie van de mimetische begeerte: mensen imiteren elkaar in hun verlangens en krijgen daarom telkens nieuwe verlangens. Deze stelling wordt verdedigd door Hans Aachterhuis in zijn *Het rijk van de schaarste*. Het vierde antwoord tenslotte is dat mensen erkenning van hun identiteit door anderen zoeken. In de 'strijd om erkenning' (Axel Honneth schreef daarover) die in een egalitaire samenleving woedt, wordt de bevrediging van voortdurend nieuwe behoeften ingezet om een persoonlijke *life-style* te ontwikkelen, om daarmee vervolgens op anderen indruk te maken: er is sprake van een sociale *rat-race* naar status, roem, prestige en macht.

Ik zal hier niet verklappen welke van deze alternatieven mij het meest aanspreekt: in mijn scriptie – en het daarop gebaseerde boek – doe ik een poging de plussen en minnen van al deze benaderingen te schetsen en tot een gewogen oordeel te komen. Wat nu in ieder geval wel duidelijk is, is dat schaarste niet zozeer economische als wel sociaal-psychologische oorzaken heeft. We kunnen dan ook spreken van een 'cultuur van de schaarste'.

Wat moeten we met deze cultuur van de schaarste? Is zij een probleem en zo ja, is een 'kritisch omgaan' met schaarste dan mogelijk en wenselijk? Deze normatieve vragen staan centraal in het tweede deel van mijn scriptie. Het debat wordt beheerst door twee extremen. Aan de ene kant staan de 'asceten', die wantrouwig staan tegenover elke vorm van behoeftebevrediging. Volgens hen moet de schaarste worden opgeheven – in ieder geval zo goed mogelijk. Aan de andere kant staan de liberalen, die menen dat de cultuur van de schaarste geen enkel wezenlijk probleem in zich bergt en zelfs bevorderd moet worden. Zij zien in het onbekommerd produceren en consumeren een overwinning op de meer feodale hartstochten (waarin duelleren, oorlogvoering en jacht het voornaamste tijdverdrijf was van de hoogste klasse).

Zelf geloof ik niet in één van deze bei-

de extremen. De doorgeschoten cultuur van de schaarste is niet onproblematisch maar het is onrealistisch en ook onwenselijk om de dynamiek van behoeften uit te bannen. Beter is te zoeken naar een balans tussen individuele behoeftebevrediging en andere activiteiten. Bij het zoeken naar een dergelijk evenwicht heb ik me laten inspireren door Hannah Arendt, die in haar klassieke boek *The Human Condition* betoogt dat het menselijk leven niet alleen bestaat uit arbeid en consumptie (wezenlijk economische activiteiten, gericht op behoeftebevrediging), maar ook uit 'werk' (waaronder zij zowel kunst als de traditionele ambachten begrijpt) en 'handelen' (waaronder politiek, maar ook wetenschappelijk handelen). In die beide laatste activiteiten staat niet het louter biologisch overleven centraal, maar het goede leven. Hoewel deze activiteiten ook gevaarlijke kanten hebben, is de overheersing van de *animal laborans* volgens Arendt in onze cultuur het grootste probleem. We moeten dus zorgen voor een betere spreiding van onze activiteiten. Naar mijn inzicht biedt een dergelijk denkwijze de beste waarborgen tegen de uitwassen van een eenzijdige cultuur van de schaarste.

Een bewerking van deze scriptie zal zomer 2004 als boek worden gepubliceerd bij uitgeverij Ambo (Amsterdam). Reacties op dit stuk zijn welkom, en kunnen gestuurd worden naar rutger.claasen@phil.uu.nl

Dat is waar

Verslag van een boekpresentatie

Door uw razende reporters

Op donderdag 25 september jongstleden brak er een belangrijke dag aan voor onze eigen Menno Lievers. Dit was de dag van de officiële boekpresentatie van zijn boek "Dat is waar (een leesboek voor wie denkt dat hij niet denken kan)". Eerder was hij al te gast bij Hanneke Groenteman in haar programma 'Boeken op zondag', alwaar hij ons al een klein voorproefje gaf van wat we konden verwachten.

Benieuwd als uw Filosoof-verslaggevers zijn, togen we die donderdag naar café 'De Heeren van Aemstel' te Amsterdam, om met eigen ogen het resultaat van de noeste arbeid te bewonderen. Al snel was het daar een drukte van belang, maar de belangrijkste gast liet op zich wachten: Menno arriveerde meer dan een uur later omdat hij in de file stond. Maar dit mocht de pret niet drukken.

Onder de gasten bevonden zich enkele heuse BN-ers, zoals de bekende auteur

A.F.Th. van der Heijden en 'grote eter' Johannes van Dam. Er werden enkele speeches gegeven (ook door de auteur zelf) en heel wat mensen bedankt, en uiteindelijk konden we het boek met eigen ogen bekijken. En niet zo'n klein boek ook! Een hardcover van 223 bladzijden met daarbij prachtige illustraties. Door omstandigheden verschijnt er in deze editie van de Filosoof nog geen recensie, maar die volgt in het volgende nummer, en wel door onze eigen kinderboekenspecialist Annemarie Soeteman.

Wel kunnen we vast vertellen dat Menno Lievers heeft getracht filosofische problemen inzichtelijk te maken voor kinderen. Zoals in de recensie van de NRC werd beschreven: "In 23 korte hoofdstukken behandelt hij bijna alle belangrijke filosofische problemen. Pijn, tijd, en identiteit. Namen, woorden, en getallen. Toeval, vrije wil, en bewustzijn. Schijn, werkelijkheid, en bewijs. Kunst en smaak, zien en weten, li-

chaam en geest, kunnen en kennen. Mag je liegen en mag je het leven van een hond of oma beëindigen?" Het boek wordt dan ook wel 'het slimme broertje van de telduivel' genoemd, en dat is een boek dat wiskundige problemen inzichtelijk maakt voor kinderen. Pedagogisch is het in ieder geval allemaal zeer verantwoord. Of Menno geslaagd is in zijn missie valt te lezen in onze volgende Filosoof; de ongeduldigen onder u kunnen het boek zelf bemachtigen in de lokale boekwinkel.

De elite Faculteit

Waarom wordt 'populaire cultuur' in de filosofie niet serieus genomen? Karen Groeneveld pleit voor een herwaardering en stelt dat dit kan gebeuren zonder niveauperlies.

Door Karen Groeneveld

Als paddestoelen schieten ze uit de grond, de boeken over filosofie en popular culture. Zo heb je nu al 'Philosophy and the Matrix', 'The Simpsons and Philosophy (the D'oh of Homer)', 'Seinfeld and Philosophy', en verschijnt er binnenkort zelfs het boek 'The Lord of The Rings and Philosophy: One Book to Rule Them All'. Deze boeken doen het goed in de boekhandels, waaruit valt af te leiden dat populaire cultuur en filosofie nog nooit zo nauw samengingen als nu.

Wat verstaan we dan eigenlijk onder populaire cultuur? Deze definitie leek mij het meest gangbaar: 'Any dance, literature, music, theatre or other art form intended to be received and appreciated by ordinary people in a literate, technologically advanced society dominated by urban culture.'¹ Een opvallende zinsnede uit dit citaat is 'intended to be received and appreciated by ordinary people', en daar wil ik het in dit artikel over hebben. Hier lijkt men er al van uit te gaan dat de boeken over filosofie en populaire cultuur niet relevant zijn voor de academische filosofie, maar slechts als inleiding kunnen dienen voor degenen die een zekere interesse in filosofie hebben maar nog niet klaar zijn voor het academische niveau. Immers, academische filosofie is niet gericht op 'gewone mensen' die deze zouden moeten begrijpen. Populaire cultuur is slechts een gemakkelijke illustratie hierbij, en wordt verder niet erg serieus genomen.

Deze houding lijkt ook dominant op onze faculteit, zoals bleek tijdens het vak 'Sporen, Media en Tijd' wat in het laatste blok voor de zomervakantie werd gegeven. Tijdens dit vak kwamen allerlei vormen van populaire cultuur aan de orde, zoals de Simpsons, de films van Stanley Kubrick en de muziek van Prince, om maar een paar voorbeelden te noemen. Hoewel de studenten die het vak volgden over het algemeen erg enthousiast waren, stuitten ze buiten de cursus op onbegrip van medestudenten en docenten. Men dacht dat het niveau niet erg hoog lag, aangezien dit soort onderwerpen aan de

orde kwamen. Kortom, academische diepgang volgens de meeste mensen niet hand-in-hand met populaire cultuur.

Deze houding lijkt ook erg begrijpelijk. In hoeverre kan je iemand nog serieus nemen die een artikel schrijft waarin Homer Simpson gebruikt worden als een voorbeeld van Aristotelische deugden? Of een artikel waarin Buffy the Vampire Slayer de fouten in Nietzsche's Übermensch-theorie moet illustreren. Het zijn onderwerpen die makkelijk belachelijk gemaakt kunnen worden omdat populaire cultuur nu eenmaal ter vermaak dient, en niet voor theoretische filosofische discussies. Echte filosofen (en echte filosofiestudenten) hoeven niet

'In hoeverre kan je iemand nog serieus nemen die een artikel schrijft waarin Homer Simpson gebruikt worden als een voorbeeld van Aristotelische deugden?'

gestimuleerd te worden door een film of televisieserie die je kijkt voordat je gaat slapen.

Toch vind ik dat er iets mis is met deze houding. Het maakt de academische filosofie elitair, waarmee ze zich afwendt van de maatschappij. En filosofie mag niet met haar rug naar de maatschappij toestaan, maar wordt geacht deze bestuderen. Het stoffige imago van de filosoof die ver verwijderd van het gewone leven op zijn zolderkamertje Schopenhauer en Kant bestudeert is achterhaald, en de filosofie kan het zich daarom niet permitteren populaire cultuur als 'low-brow' af te doen. Daar waar Shakespeare, Milton en Goethe als 'high-brow' cultuur worden beschouwd, en dus intellectuele discussies

sie waardig, zijn de Simpsons, Buffy the Vampire Slayer en Stephen King te 'simpel' en daarmee inferieur aan de high-brow cultuur. Daarnaast spreekt

deze populaire cultuur ook een groot deel van de bevolking aan, en wat is er mis mee om deze cultuur als middel te gebruiken om meer mensen zich voor de filosofie te laten interesseren? Het zorgt ervoor dat filosofie uit haar ivoren toren komt en zich tussen het 'gewone volk' mengt. Om populaire cultuur af te doen als minderwaardig getuigt van arrogantie en een elite houding die niet gerechtvaardigd is.

Ik ben daarom van mening dat populaire cultuur prima in de filosofie gebruikt kan worden zonder dat dit afbreuk doet aan het niveau van de filosofie. Een voorbeeld hiervan is de filmcyclus 'The Matrix', die zeker in de theoretische filosofie veel

wordt aangehaald om theorieën te verduidelijken of om nieuwe theorieën mee te illustreren. Hoewel er over de kwaliteit van de film felle debatten gaande zijn, kan toch niet ontkennd worden dat

The Matrix ertoe heeft bijgedragen dat bepaalde theorieën (zoals het brein-in-een-vat verhaal) goed geïllustreerd zijn en dat de debatten daarover verlevendigd zijn. Deze films kweken interesse in de onderwerpen die zij behandelen, iets dat de filosofie alleen maar ten voordeel kan zijn. Ook 'Alice in Wonderland', het beroemde boek van Lewis Carroll, heeft het etiket 'kinderboek' allang achter zich gelaten en is voor velen een leuk hulpmiddel om inzicht te krijgen in de vaak erg abstracte problemen van de logica. En zo zijn er nog wel meer voorbeelden te noemen.

Waarom zit nu het verschil tussen deze uitingen van populaire cultuur, die over het algemeen wel makkelijk geaccepteerd worden in de academische wereld en

toegelaten worden in discussies, terwijl iemand die over 'The Stand' van Stephen King begint in een discussie over goed en kwaad op zijn minst een paar opgetrokken wenkbrauwen ten deel vallen? En hoe komt het dat filosofen zelf wel allerlei voorbeelden van populaire cultuur gebruiken ter illustratie in artikelen en discussies, maar

huiverig worden als de populaire cultuur zélf de filosofie ter sprake brengt? Op zo'n moment haast men zich te zeggen dat we die filosofische vragen natuurlijk niet zo serieus moeten nemen. Het lijkt erop dat de academische wereld graag zelf wil bepalen welke soort filosofische vragen gepast en admissable zijn wanneer het op discussie aankomt. Dat is een houding waar we

vanaf moeten.

Is het een oplossing om een anti-establishmentfilosofie op te zetten, een filosofiestroming waarbij deze elitaire houding wegvalt? En dan kun je vragen: waarin ver-

fiestroming op te zetten die gebruik maakt van populaire cultuur, en die de vragen die hierbij naar voren komen wel op een analytische manier benadert. Helaas kan ik hier geen concrete invulling bieden, maar

het lijkt me dat dit genoeg stof biedt voor een interessante discussie. In hoeverre is de lezer het eens met mijn stelling dat we van de elitaire faculteit afmoeten, en populaire cultuur toe moeten laten in het

domein van de filosofie, zonder restricties (behalve dan dat het academische niveau gehandhaafd dient te blijven)? Of heb ik het mis en bestaat deze houding niet? Kortom, reacties zijn meer dan welkom.

1. Britannica encyclopedia, <http://www.britannica.com/>

PHILOSOPHY & THE MATRIX

schilt deze filosofie dan van de continentale filosofie, zoals studenten die tegenkwamen bij het vak 'Sporen, Media en Tijd'? Het verschil zit hem in het feit dat continentale filosofie over het algemeen nogal als 'wollig' wordt gezien en als te vertellend; zij stelt bepaalde vragen niet of beantwoordt ze niet afdoende, en biedt te weinig structuur. Het moet mogelijk zijn om een filoso-

FUF-ACTIVITEITENKALENDER

Donderdagborrel

Elke eerste donderdag van de maand onder het genot van een biertje het Godsbevijs van Thomas bespreken... of de hele avond lullen over niets.

Donderdag 6 november om 22.00

Irish Pub Mick O'Connells

Filosofisch Forum

"Total Recall" - Lezing Niels Nijsingh

Wegens succes geprolongerd. Lering ende vermaeck rondom een filosofisch relevante (...) film.

Donderdag 20 november om 20:00

Politiek-cultureel centrum ACU (Voorstraat 71, bij het Neude linksaf)

Donderdagborrel

Donderdag 6 december om 22.00

Irish Pub Mick O'Connells

Koken voor docenten

In het kader van coherentie binnen de faculteit, relaties tussen studenten en docenten, maar eigenlijk gewoon voor de gezelligheid zal een aantal studenten een luxueus diner verzorgen voor docenten en andere faculteitsmedewerkers. Vrijwilligers kunnen zich aanmelden!

Dinsdag 9 december om 18:00

De Baas (Lijnmarkt 8), met een fantastisch uitzicht op de Dom.

Oliebollen

We moeten toch iets met Nieuwjaar doen?

Maandag 5 januari 2004

FUF-hok

De Slapeloze Nacht

www.deslapelozenacht.nl

De Slapeloze Nacht is een evenement over de 24-uursmaatschappij en het razende tempo van hoger, sneller, beter, meer (...) Zeventwintig uur non-stop wakker blijven in Vredenburg en bij de VPRO met filosofen, musici, kunstenaars, biologen.

Zaterdag 17-18 januari 2004

Vredenburg

Filosofisch Forum

"Drowning by Numbers" - Lezing Maarten van der Glas

"Playful, quirky, and weird"

"...dark and humourous at the same time"

Dinsdag 20 januari om 20:00

ACU (Voorstraat 71, bij het Neude linksaf)

FUF-Feest

Samen met Djembé of Euphorion!

Dinsdag 3 februari om 22:00

Open podium i.s.m ESN

Oorspronkelijk door André bedacht als een "leuk activiteitje", maar het begint zo langzaam uit te groeien tot een evenement waarbij elke student in Utrecht zich kan aanmelden. Jouw kans op je vijftien mintutes of fame.

Februari 2004

Waarschijnlijk EKKO

Nacht van de Filosofie

Legendarische debatten, workshops, lezingen, zelf debatteren, filosofische disco (...) en misschien wel netwerken? We gaan proberen om er georganiseerd met de FUF heen te gaan, maar eigenlijk moet je er sowieso heen...

Waarschijnlijk €20,—

Begin april 2004

Felix Meritis

VERDER IN DE PLANNING?

Mid-year uitstapje (weekend)

naar boerderij vlakbij Maastricht

Minisymposium

Oosterse filosofie, met o.a. Jan Bor

Filosofisch Forum

Monthly Python's *The Meaning of Life*

FUF-feest

met Incognito (CKI)

Symposium

Literatuur en Filosofie

Studiereis

naar Padua!

Openluchtfest

met videoanimaties

WBG VOLTIJD	MAANDAG	DINSDAG	WOENSDAG	DONDERDAG	VRIJDAG
VERPL. MAJOR 09:00 – 11:00		Wijsgerige Ethiek HC Düwell Trans 1 Rood			
11:00 – 13:00		Wijsgerige Ethiek WG Düwell wg 1: Tr1 121 wg 2: Tr1 032 wg 3: Tr1 109	Filosofie vd Geest HC Van Doorn Trans 1 Rood	Wijsgerige Ethiek HC Düwell Unnik 001	
13:00 – 15:00	Filosofie vd Geest HC Van Doorn Trans 1 Rood		Filosofie vd Geest WG Van Doorn wg 1: Tr1 121 wg 2: Tr1 109 wg 3: Tr1 032	Wijsgerige Ethiek WG Düwell wg 1: Tr1 121 wg 2: Tr1 032 wg 3: Tr1 109	
15:00 – 17:00	Filosofie vd Geest WG Van Doorn wg 1: Tr1 121 wg 2: Tr1 109 wg 3: Tr1 032		<i>eindtoets in week 10, op woe 28-01-2004 van 14.00-17.00 uur in Educatorium Theta</i>	<i>eindtoets in week 10, op do 29-01-2004 van 14.00-17.00 uur in Trans 1 Blauw</i>	
WBG VOLTIJD	MAANDAG	DINSDAG	WOENSDAG	DONDERDAG	VRIJDAG
KEUZE MAJOR 09:00 – 13:00	Posities in de Poli- tieke Filosofie Van den Brink BG 048			Posities in de Poli- tieke Filosofie Van den Brink BG 048	
13:00 – 15:00					Voortgezette Taalfilosofie Lievers BG 048
13:00 – 15:00	Vervolg Wijsgerig Grieks Bakker Tr1 121	Voortgezette Taalfilosofie Lievers BG 048	Staat en Individu II <i>Let op van 13-16 uur</i> Verbeek Tr 1 109		
WBG VOLTIJD	MAANDAG	DINSDAG	WOENSDAG	DONDERDAG	VRIJDAG
KEUZE MASTER 19:00 – 22:00		CS OME tekst: Plato's Timeus Tieleman Tr 1 121		CS OME tekst: Plato's Timeus Tieleman Tr 1 121	
			Belle van Zuylen cur- sus: Griek Models of Mind and Moral Psychology Prof. A.A. Long Tr1 032		
	CS Ethiek II B: Meth- oden van toege- paste ethiek Düwell Tr1 B		CS Wetenschaps- filosofie B J. van Lith Tr1 B		
WBG DEELTIJD	MAANDAG	DINSDAG	WOENSDAG	DONDERDAG	VRIJDAG
VERPL. MAJOR 19:00 – 22:00		Filosofie vd Geest Van Doorn Trans 1 wit <i>Tentamen 27-01*</i>			
KEUZE MAJOR 19:00 – 22:00	<i>Let op: ipv wo 10-12 wordt Argumentatiel- eer gegeven op ma 08-12 in Tr1 032</i>		Argumentatieleer v/d Lecq Tr1 121		
WBG DEELTIJD	MAANDAG	DINSDAG	WOENSDAG	DONDERDAG	VRIJDAG
KEUZE MASTER 09:00 – 11:00		CS OME tekst Tieleman Tr1 121		CS OME tekst Tieleman Tr1 121	
19:00 – 22:00		CS Ethiek IB: me- thoden van toege- paste ethiek Düwell Tr1 109	CS Wetenschaps- filosofie B Van Lith Tr1B		

Belangrijk...

voor bachelorstudenten én doctoraalstudenten!

Door Stephanie Roels

“Doe jij je studie nog in de “oude-stijl”, d.w.z. dat je geen Bachelordiploma zult halen? Ondervind je problemen bij het kiezen van je vakken omdat je geen basisdoctoraal hebt gehad? Duizelt het je bij het bepalen van de disciplinegroep waarin je zult afstuderen, om nog niet te spreken over de begeleider en het onderwerp?”

Dit was de kern van de email die ik aan het begin van dit academisch jaar naar alle studenten Wijsbegeerte heb gestuurd. Gelukkig heeft deze email het een en ander losgemaakt; scherpe probleemaanduidende antwoorden en vruchtbare suggesties bereikten mij. Als gevolg daarvan is dit onderwerp in het opleidingsbestuur – het centrale orgaan voor beslissingen in en over de opleiding Wijsbegeerte – besproken. We zijn er nog niet mee klaar, maar in ieder geval is deze serieuze zaak (wederom) onder de aandacht gebracht.

Fantastisch, zul je misschien denken, maar wat kan dat concreet voor mij als Bachelor-student betekenen? Een goede vraag, en als studentlid van het opleidingsbestuur vind ik het belangrijk te pogen daar een antwoord op te geven. Het studentlid is immers de vertegenwoordiger van alle studenten. Ik zie het als mijn taak substantiële problemen die zich in de studie voordoen zichtbaar en bespreekbaar te maken. Dat kan echter alleen als blijkt dat er een probleem is, en welke omvang het probleem heeft.

Daarvoor heb ik jullie hulp nodig!

Het gaat dus niet alleen om de oude-stijl doctoraalstudenten. Integendeel. Op dit moment worden in de Bachelor fase de zogenaamde “kinderziektes” nog oogluikend toegestaan, maar het blijven desalniettemin struikelblokken die kunnen uitgroeien tot problemen. En misschien wel problemen voor *jou!*

- Wat denk jij bijvoorbeeld van de komst van “minors” filosofie waarbij niet-wijsgeren bij ons vakken kunnen volgen? Denk je dat dit een verrijkende ervaring voor beide partijen kan zijn, of ben je bang voor niveauverlaging van de opleiding van jouw eerste keus?
- Hoe bevalt jou het bijhouden van een portfolio? Weet je waar je hulp kunt krijgen, en is je duidelijk wat er van je verwacht wordt? En waarom is het portfolio

er überhaupt?

- Erger je je aan strenge deadlines voor studenten, terwijl de docent tegelijkertijd op geen enkele manier aangespoord wordt om zijn commentaar op tijd af te krijgen?
- Ben je tevreden over de tutorbegeleiding? Kun je uit de voeten met de keuzevrijheid van de Bachelor structuur? Zie je de brede mogelijkheden als een fantastische ontwikkeling, een bevrijding of juist als een molensteen om je nek?
- Ben je als oude-stijl student tevreden over het aantal contact-/lesuren dat voor jou beschikbaar is? Heb je al wel eens gehoord van colloquia? Zou je in georganiseerd verband met medestudenten willen discussieren over je afstudeeronderwerp?
- Hoe bevalt de nieuwe eigen onderwijsruimte van de faculteit? Zijn er genoeg computers? Kun je met vragen voldoende bij de Helpdesk terecht?
- Kun je al je opmerkingen over een cursus kwijt op de evaluatieformulieren? En als je halverwege afhaakt omdat je absoluut ontevreden bent, kun je dat dan ergens laten horen?

Alle bovenstaande voorbeelden worden in de vergaderingen van het opleidings- of faculteitsbestuur besproken: er wordt dus serieus naar gekeken. Maar ik geloof dat goede en verstandige beslissingen inzake het onderwijs en de gang van zaken op de faculteit zullen uitblijven, zolang een sterke communicatie tussen studenten en medewerkers uitblijft. Onderwijs is immers een wisselwerking, gebonden aan studenten **en** aan docenten.

En jij kunt ook iets doen!

Samengevat: als je problemen, klachten en/of vragen met betrekking tot je opleiding hebt, of tot de faculteit in het algemeen, dan kun je terecht bij het Studenteparlement, waarin alle studentleden van de inspraak van de (gehele) faculteit vertegenwoordigd zijn. Als je mailt naar studentenparlement@phil.uu.nl zorgen wij dat je vraag door de juiste persoon in behandeling genomen wordt.

Alvast bedankt!

Stephanie Roels, Studentlid Opleidings Bestuur Filosofie 2003-2004 (én vierdejaars student)

WISSEL-ALV OF: WISSEL-BLV

Door Hannah Schimmel

Op een wissel-ALV zijn, zoals de benaming Algemene Leden Vergadering al zegt, alle leden van een vereniging welkom. Hoewel de FUF in veel opzichten afwijkt van andere verenigingen, kiest zij er in dit geval voor zich te houden aan de traditie. Alle leden waren dus uitgenodigd voor de ALV ten behoeve van de bestuurswisseling die zou plaatsvinden op donderdag 2 oktober. Net als het bestuur hielden ook de leden zich aan de lange traditie dat een handvol ‘afgevaardigden’ de klus wel zouden moeten kunnen klaren. Hieronder volgt een kort verslag van deze zogenaamde Betrokken Leden Vergadering, als inleiding op de afscheidsspeech van de oud-voorzitter.

Behalve het aantal bezoekers zijn er nog meer opzichten waarin een ALV van de FUF verschilt van andere ALV's die ik heb bijgewoond. De mate waarin de aanwezige leden hun stem (figuurlijk) laten horen, om maar iets te noemen. Misschien moet dit geïnterpreteerd worden als een goed teken: blijkbaar zijn de leden van de FUF zo tevreden met het beleid, dat zij geen behoefte meer hebben aan extra mogelijkheden tot inspraak zoals een ALV. De sfeer op deze avond was over het algemeen net zo tevreden. Het oude bestuur kon vol voldoening terugkijken op het afgelopen bestuursjaar en had een (financieel) jaarverslag dat daar getuige van was. Het nieuwe bestuur stond te trappelen om hun plannen ten uitvoer te kunnen brengen, iets wat ze officieel konden gaan doen met ingang van die avond.

Uiteraard mocht er ook gestemd worden: de aanwezigen besloten unaniem tegen het opheffen van de vereniging, een vraag die traditiegetrouw om de paar jaar op de agenda geplaatst wordt. Daarnaast is met een ruime meerderheid besloten de contributie voor nieuwe leden te verhogen van 22,69 euro naar 25 euro. Aangekomen bij het belangrijkste deel van de ALV, de wisseling, hield de oud-voorzitter Karen Groeneveld een speech waarin kort de belangrijkste punten uit het (financieel) jaarverslag werden aangestipt. Hierop volgde de stemming over het voorgestelde nieuwe bestuur. Nadat unaniem was besloten dit bestuur aan te nemen, werd het oude bestuur gedechargeerd en het nieuwe bestuur geïnstalleerd. De nieuwe voorzitter, André Malotaux, hield

ook een speech. Ik zal nu hen beiden aan het woord laten. De oud-voorzitter in de onderstaande aangepaste versie van haar speech en de nieuwe voorzitter in het artikel dat u elders in dit nummer kunt vinden.

SPEECH WISSEL-ALV 2 OKTOBER 2003

“ Het houden van een speech is toch een stuk makkelijker als je net begint als voorzitter van de FUF, dan wanneer je aftreedt. Waar ik een jaar geleden nog met bijna naïef enthousiasme vertelde over al mijn plannen voor het komende jaar, kan ik toch eerlijk zeggen dat mijn houding inmiddels omgeslagen is naar het licht cynische, nu mijn voorzitterschap ten einde loopt. En ik mag denk ik wel zeggen dat deze houding voor het hele dagelijks bestuur van afgelopen jaar geldt. Maar dit lijkt allemaal nogal negatief, op een avond die vooral positief is ingesteld. Laat ik dan ook voorop stellen dat ik ondanks mijn cynisme niet gedesillusionneerd ben over wat de FUF kan en wat de FUF doet. Het afgelopen jaar was in de eerste plaats een fantastisch jaar, waarin ik vele dingen heb geleerd waarvan ik nooit had kunnen dromen (Een korte cursus: “hoe ga ik met de medewerkers van de faculteit om” voorop).

Ik denk ook dat de FUF het afgelopen jaar een trend heeft gezet qua organiseren van activiteiten die het aankomende bestuur hopelijk overneemt. Ook hebben we veel nieuwe leden geworven en bestaande leden bereid gevonden zich in te zetten voor de FUF, vaak met veel enthousiasme. Er is heftig gediscussieerd over de richting die de FUF op moet gaan, zowel met het oude als het aankomende bestuur, tijdens een vruchtbaar bestuursweekend op Vlieland. Kortom, de FUF heeft het goed gedaan het afgelopen jaar. Waar komt dan die cynische houding vandaan? Die komt volgens mij voort uit het feit dat we ook veel obstakels zijn tegengekomen op onze weg. Zo bleek het vaak moeilijk om mensen naar onze activiteiten te krijgen. Het aloude beeld van ‘de individualistische filosoof’, dat we eerst afdeden als achterhaald (immers, de filosofen die wij kenden waren juist gezelligheidsdieren), werd al bevestigd. Een aantal filosofen bleek nogal huiverig voor gezelligheid, of wist niet eens wat de FUF was! Aangezien het nog altijd verboden is om mensen onder bedreiging mee te

krijgen naar een borrel, hebben we in plaats daarvan besloten ons te richten op mensen die wél geïnteresseerd leken, in de hoop dat de onwilligen later zouden volgen. Dit plan heeft wel vruchten afgeworpen. De FUF heeft in het afgelopen jaar 20 activiteiten georganiseerd, waarmee we ongeveer 440 bezoekers hebben getrokken. Dat is een gemiddelde van 22 bezoekers per activiteit! Kijk, dat zijn cijfers waar dit bestuur erg blij van wordt.

Wat maakte ons dan nog meer cynisch (of soms zelfs lichtelijk depressief)? Dat was een aantal verschillende zaken, zoals bijvoorbeeld de relatie met de faculteit, die niet altijd even soepel verliep. Wat de FUF nog steeds jammer vindt is dat de faculteit de FUF niet erg serieus lijkt te nemen. Dat uit zich niet in het verstrekken van subsidies, maar in het feit dat docenten en medewerkers niet echt gebruik lijken te willen maken van de mogelijkheden van de FUF. De FUF wil zich graag inzetten voor de faculteit, maar daar lijkt de faculteit niet aan te willen, en dat vinden we erg jammer. Wellicht dat het aankomende bestuur op dit vlak meer resultaten boekt. Wat ik persoonlijk nogal jammer vind is dat we met andere verenigingen nogal weinig contact hebben gehad, op Incognito na dan. Het had ons leuk geleden om bijvoorbeeld een feest te organiseren met een andere kleine vereniging zoals Alias of Awater.

Maar genoeg over cynisme. Laat ik nu maar het positieve benadrukken! Ik denk dat de meest geslaagde activiteit waar dit bestuur op kan bogen de studiereis van afgelopen jaar is. Hoewel de reiscommissie nogal wat tegenslagen te verduren heeft gehad, heeft zij zich niet laten weerhouden en een geweldige studiereis naar Athene georganiseerd. De reis was goed georganiseerd en we hebben geen noemenswaardige problemen gehad daar in Athene. Het feit dat we twee leden in Zürich kwijt zijn geraakt op de terugweg, valt denk ik meer aan die leden te wijten dan aan de FUF.

Ook de maandelijkse donderdagborrel heeft succes gehad. Het feit dat er nu één keer per maand een vaste borrelavond is biedt structuur voor de studenten, en blijktbaar is dat iets waar ze behoefte aan hebben, aangezien er per borrel meer mensen komen. We zijn wel gewisseld van vaste kroeg, aangezien ‘t Lieverdje niet meer de kroeg is zoals wij filosofen die graag hebben: donker, rustig en met andere ‘vage’ mensen. Op

het moment dat om 2 uur ‘s nachts de discolampen aanfloepen en er harde dancemuziek wordt gedraaid haken wij af. Ook het zwaar corporale publiek sprak ons niet zo aan (letterlijk en figuurlijk). En dus zijn we op kroegentocht gegaan om een nieuw plekje voor de filosofen te vinden. Uiteindelijk zijn we uitgekomen bij de Mick o’Connels, een kroeg die weliswaar niet zo rustig is, maar verder wel aan alle eisen voldoet.

Verder hebben we het afgelopen jaar een aantal filosofische fora georganiseerd die volgens mij wel in de smaak vielen. Ons eerste forum, over Alice in Wonderland, trok veel meer bezoekers dan verwacht en was daarmee een groot succes, hoewel de combinatie Alice in Wonderland met Pink Floyd wat minder in de smaak viel. Ook het forum over ‘Waking Life’ met een lezing van Maarten van der Glas was erg de moeite waard, en het laatste forum, over ‘The Matrix Reloaded’ zette de trend voort door veel bezoekers te trekken. De drank en discussie achteraf vallen ook in de smaak (blijkbaar een ideale combinatie voor filosofen).

Een ander hoogtepunt was de introductie van dit jaar. Naast een ongekend hoog aantal aanmeldingen (wel 23!) verliep de introductie ook dit jaar weer erg gemoedelijk, wat waarschijnlijk te danken is aan het feit dat het programma niet van minuut tot minuut vastlag en er veel vrijheid was. Hierover kreeg de introductiecommissie in ieder geval veel positieve reacties. De afsluitende barbecue trok ook veel bezoekers, waaronder ook een aantal docenten en medewerkers. Ook zijn veel van de mensen die megingen op introkamp meteen lid geworden van de FUF, waar we erg blij om zijn.

Daarnaast hebben we nog twee feesten gehad het afgelopen jaar, beide met Incognito. De feesten hadden allebei een thema, en veel mensen kwamen dan ook verkleed. Ook de feesten verliepen erg gemoedelijk, en de filosofen blijken toch verrassend goed op te kunnen schieten met de CKI-ers, iets dat ons er niet van weerhoudt om de rivaliteit af en toe een beetje op te stoken.

Ten slotte hebben we nog een mid-year uitstapje georganiseerd, dat zoals de naam al doet vermoeden halverwege het academisch jaar was, en was er natuurlijk een symposium. Het mid-year uitstapje trok niet zo vreselijk veel deelnemers,

maar was wel erg gezellig. Met een aantal filosofen zijn we naar Burgers Bush geweest, om daar beestjes te bekijken. Het symposium, met als thema 'winst, continuering en moraal', trok ook niet zoveel bezoekers, maar bood wel de gelegenheid om te discussiëren met mensen uit het bedrijfsleven, zoals de bedrijfsfilosofen van de Rabobank en de Shell. Het thema sloot aan bij de gedachte dat de filosofie niet met haar rug naar de maatschappij toe mag staan.

Dit waren de activiteiten die we het afgelopen jaar hebben georganiseerd. Ze zijn tot in detail beschreven in het jaarverslag van de FUF, dat gemaakt is door Hannah. En hiermee kom ik ook aan het einde van mijn speech. Maar niet voordat ik een aantal mensen heb bedankt.

Ten eerste natuurlijk mijn twee medebestuurders uit het dagelijks bestuur, Hannah en Annemarie. Eigenlijk zijn wij dit jaar met zijn drieën voorzitter geweest, zoveel hebben wij gediscussieerd en vergaderd. Bijna elke beslissing hebben we samen genomen, en zij hielden mij in toom als ik weer eens dominante trekjes begon te vertonen. Zonder hen was het jaar lang niet zo soepel verlopen.

Ook mijn andere bestuurders, zoals Stefan en Irene, die respectievelijk het symposium en de reis hebben verzorgd, verdienen een bedankje. Zij tonen veel inzet voor de FUF, en gaan ook aankomend jaar verder met de FUF. Stefan als penningmeester, een taak waarbij hij zijn wil aan iedereen op kan leggen, en daarmee een taak die zeker bij hem past, en Irene als postercommissie, waarbij ze haar creativiteit weer aan iedereen kan tonen.

Ook Hannah en ik stoppen niet met de FUF (ik denk dat we dan ook ontweningsverschijnselen zouden gaan vertonen). Hannah blijft fijn nog een jaar secretaris, en ik ga het symposium organiseren. Zo wordt het volgende bestuur een mix van oude en nieuwe FUF-ers, iets dat alleen maar in ons voordeel kan werken, al zeg ik het zelf.

En hiermee zijn we aan het eind gekomen van het fantastische jaar, en aan het begin van een jaar dat hopelijk even leuk zal worden, en zo mogelijk nog leuker! Ik wil André hierbij veel succes toewensen voor het aankomende jaar, en hem vooral aansporen om er zoveel mogelijk van te genieten. Geloof me, het is voorbij voordat je het weet! ”

OPROEP!

Ook aankomend jaar organiseert de FUF weer een symposium. Het thema van het volgende symposium is:

Filosofie en literatuur

We zijn op zoek naar mensen die mee willen brainstormen over dit onderwerp, en organisatorische talenten die willen meehelpen om dit symposium tot stand te brengen.

Lijkt dit je wat? Stuur dan (geheel vrijblijvend) een mailtje naar:

karen.groeneveld@phil.uu.nl

COLOFON

Hoofdredactie:
Hannah Schimmel

Eindredactie:
Paul Bais

Management:
Karen Groeneveld

Vormgeving:
Randy Lemaire

De Filosoof Nr. 25: oplage 450
Deadline voor Nr. 26: februari
2003

Kopij kan ingeleverd worden via de De Filosoof-folder in *Students General*, het postvakje bij de administratie of via de.filosoof@phil.uu.nl

De redactie behoudt zich het recht voor om ingezonden artikelen te wijzigen of in te korten.

Uitgave van de FUF & de Faculteit Wijsbegeerte
Heidelberglaan 8
3584 CS Utrecht